

Warszawa, dnia 21 marca 2008 r.

DL - P - II - 0700 - 12/08

WYDZIAŁ PRAC SENATOWYCH
26.03.08
Marian

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 25.03.08

BN-1 - 0700 - 58/082206

nr 18/10 podpis.....

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Tadeusza Skorupy złożone na 5. posiedzeniu Senatu w dniu 7 lutego 2008 r., przekazane przy piśmie z dnia 20 lutego 2008 r., Nr BPS/DSK - 043 - 152/08, dotyczące regulacji prawnych w zakresie ponoszenia kosztów sądowych przez pracowników dochodzących roszczeń ze stosunku pracy, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

W aktualnym stanie prawnym podstawowym aktem normatywnym dotyczącym kosztów sądowych w sprawach cywilnych jest ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z póź. zm.), zwana dalej „ustawą”. W tytule II, dziale III, rozdziale III ustawy zawarte są zasady pobierania opłat w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy w sprawach z zakresu prawa pracy pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 złotych wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Jednakże w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 złotych, pobiera się od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych opłatę stosunkową. Pracownik i pracodawca uiszczają opłatę podstawową od wymienionych wyżej pism podlegających opłacie, także w sprawie o ustalenie istnienia stosunku pracy wytoczonej z powództwa inspektora pracy (art. 35 ust. 2).

Odnosząc się do brzmienia art. 35 ustawy należy nadmienić, że w przywołanej w oświadczeniu uchwale z dnia 5 grudnia 2007 r. (II PZP 7/2007, lex 322087) Sąd Najwyższy stwierdził, że z punktu widzenia językowego całość wypowiedzi normatywnej

zawartej w art. 35 ust. 1 ustawy jest spójna, a zdanie pierwsze i zdanie drugie pozostają ze sobą w związku logicznym.

Brak jest podstaw do postawienia tym przepisom zarzutu naruszenia zasad poprawnej legislacji. Z wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego wynika, że przesłanką stwierdzenia niekonstytucyjności przepisu jest takie uchybienie podstawowym kanonom techniki prawodawczej, ujmowanym w postaci zasad przyzwoitej legislacji, które powoduje dowolność albo brak możliwości poprawnej logicznie i funkcjonalnie oraz spójnej systemowo interpretacji. Nie oznacza to jednak, że każdy przepis, przy interpretacji którego podmiot stosujący prawo (zwłaszcza sąd) jest zmuszony sięgnąć do pozajęzykowych metod wykładni, jest automatycznie niezgodny z Konstytucją (zob. postanowienie TK z 27 kwietnia 2004 r., sygn. P 16/03, OTK ZU nr 4/A/2004, poz. 36).

Roszczenia pracowników dotyczące nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy mają charakter spraw o prawa majątkowe. Powyższą konstatację potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 stycznia 2006 r. (I PZ 26/05, lex 272587) wyraził następujący pogląd : „Sprawa o ustalenie stosunku pracy jest sprawą o prawo majątkowe, a nie o prawo niemajątkowe. Dla takiej sprawy zgodnie z art. 23¹ kpc określa się wartość przedmiotu sporu i w konsekwencji zgodnie z przepisem art. 398⁴ § 2 kpc skarga kasacyjna w sprawie o prawo majątkowe powinna zawierać oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia.”.

Konsekwencją majątkowego charakteru roszczeń dotyczących stosunku pracy jest konieczność określenia wartości przedmiotu sporu stosownie do art. 19 Kodeksu postępowania cywilnego. W art. 23¹ Kpc ustawodawca wprowadził szczegółowy sposób ustalenia wartości przedmiotu sporu w wypadku roszczeń pracowniczych. Wprowadzenie tej normy spowodowane było potrzebą ustanowienia reguł oznaczania wartości przedmiotu sporu od chwili jego zawiśnięcia. Brak powyższego utrudniał w praktyce sądowej egzekwowanie obowiązku wynikającego z art. 187 § 1 pkt 1 Kpc, tj. konieczności ustalenia w pozwie wartości przedmiotu sporu, oraz wprowadzał element niepewności na etapie badania dopuszczalności złożenia kasacji.

Należy nadmienić, że kwestionowane w oświadczeniu ustalenie przez ustawodawcę sposobu obliczania wartości przedmiotu sporu jest praktyką konieczną i stosowaną już w ramach obowiązujących unormowań prawnych (zob. art. 22 oraz art. 23 Kpc). Dowolność w kwestii możliwości obliczania wartości przedmiotu sporu w niektórych sytuacjach mogłaby

powodować paraliż postępowania sądowego już na jego wstępie. Tym samym uregulowanie ustawowe tej kwestii jest wręcz pożądane.

Konieczność ponoszenia opłat sądowych w przypadku, gdy wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50.000 złotych, jest rozwiązaniem prawidłowym. Nie jest zasadne zawarte w oświadczeniu twierdzenie, iż większość pracowników uzyskuje wyższy roczny przychód niż wymieniona kwota. Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 lutego 2008 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w styczniu 2008 r. (Dz. Urz. GUS, Nr 2, poz. 8) przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w styczniu 2008 r. wyniosło 2969,65 zł. W związku z tym zapis art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy, dotyczący zwolnienia z kosztów sądowych pracownika wnoszącego powództwo oraz strony wnoszącej odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, znajduje zastosowanie w praktyce.

W kwestii wątpliwości, czy przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych naruszają konstytucyjną zasadę równości, podkreślić należy, że samo zwolnienie od kosztów sądowych jest wyjątkiem od zasady ponoszenia tych kosztów w sprawach cywilnych, ustanowionym dla zapewnienia osobom niezamożnym możliwości ochrony ich praw na drodze sądowej. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 29 sierpnia 2006 r. (sygn. akt Tw 14/06, OTK ZU 173/5/B/2006) o odmowie nadania dalszego biegu wnioskowi Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych o zbadanie zgodności z Konstytucją omawianej ustawy zwrócił uwagę, że „ustawa nie zniosła dotychczasowego systemu wyłączenia spod opłaty sądowej wniosków pracowników w sprawach ze stosunków pracy (zob. art. 35 i art. 36 ustawy). Ograniczyła co najwyżej taką możliwość, uzależniając takie uprzywilejowanie od wysokości przedmiotu roszczenia oraz rodzaju pisma procesowego.”. Natomiast w wyroku z dnia 12 grudnia 2006 r. - sygn. Akt P 15/05, OTK-A 171/11/2006 - Trybunał Konstytucyjny skonstatował, że „obecnie obowiązująca ustawa z 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie przewiduje już analogicznego zwolnienia z opłat sądowych. Generalne ograniczenie zwolnień od kosztów sądowych w nowej ustawie, zarówno przedmiotowych (np. wyeliminowanie możliwości sądowych zwolnień od kosztów w niektórych kategoriach spraw, wprowadzenie opłat sądowych w minimalnej wysokości, tzw. opłat podstawowych w sprawach z zakresu prawa pracy, a nawet w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, ale dopiero od instancji odwoławczej), jak i podmiotowych (np. wyeliminowanie sądowych zwolnień od kosztów wielu kategorii osób prawnych oraz przedsiębiorców), jest wynikiem nowej koncepcji

ustawodawcy. Ograniczenie dotychczas bardzo rozległych zwolnień od kosztów sądowych ma sprawić, że mimo istotnego obniżenia wysokości opłat sądowych w sprawach cywilnych, dochody budżetu państwa z tego tytułu nie zostaną uszczuplone (uzasadnienie projektu ustawy, druk sejmowy nr 2582/IV). Trafność przyjętych rozwiązań, jak już wspomniano wcześniej, nie podlega ocenie Trybunału”.

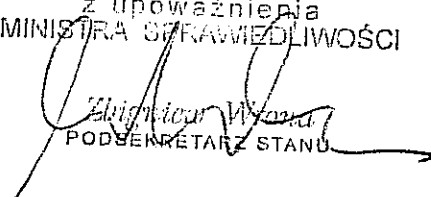
Zauważyć należy, że strona postępowania sądowego ma prawo domagania się zwolnienia od kosztów sądowych w trybie art. 102 ustawy. Każdorazowo więc, nawet w przypadku dochodów strony wyższych niż 50 tysięcy, jej sytuacja w danym momencie poddana będzie indywidualnej ocenie sądu.

W sprawie odmienności uregulowań w zakresie kosztów postępowania w sprawach toczących się przed sądami powszechnymi i w postępowaniu przed sądami administracyjnymi należy stwierdzić, co następuje.

Sądownictwo administracyjne nie podlega nadzorowi sprawowanemu przez Ministra Sprawiedliwości i tym samym poruszane zagadnienia nie mogą być rozstrzygane na szczeblu Ministerstwa Sprawiedliwości. Jednakże zauważyć należy, że art. 239 pkt 1 lit. d ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.) stanowi, że nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych strona skarżąca działanie lub bezczynność organu w sprawach ze stosunków pracy i stosunków służbowych. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy przed sądem powszechnym oraz postępowanie w sprawach ze stosunków pracy i stosunków służbowych przed sądem administracyjnym są to różne postępowania, o odmiennym celu i charakterze, stąd też brak jest przesłanek uprawniających do dokonywania porównania ich procedur.

W związku z tym obowiązujące unormowania dotyczące kosztów postępowania w sprawach dotyczących prawa pracy nie naruszają konstytucyjnych zasad równości wobec prawa, powszechnego prawa do sądu ani ochrony praw pracowniczych.

Nie istnieje zatem potrzeba dokonywania zmian legislacyjnych w tej materii.

Z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Elżbieta Wójcik
PODSĘKNICZKA STANU